

STALIŠČE KLINIČNEGA INŠTITUTA ZA MEDICINO DELA, PROMETA IN ŠPORTA V ZVEZI S REFERENDUMSKIM VPRAŠANJEM O KONOPLJI ZA OSEBNO RABO

V zadnjih letih zdravniki medicine dela, prometa in športa opažamo povečano prisotnost rabe konoplje med delovno populacijo, kar se kaže v povečanem številu pozitivnih testov ob preventivnih pregledih, povečanem številu napotitev s strani delodajalca zaradi suma na delo pod vplivom konoplje, povečanem številu preiskovancev, ki sami priznajo uporabo. Hkrati nas delodajalci prosijo za nasvete, kako v organizaciji urediti to področje. Vse več se jih odloča za to, da je testiranje na konopljo obvezni del preventivnih pregledov, nekateri to zahtevajo že ob pregledu pred zaposlitvijo, veliko testiranj se opravi zaradi suma na uporabo. Uporaba konoplje med delavci namreč lahko negativno vpliva na delazmožnost zaradi težav s pomnjenjem, slabše koncentracije, slabše koordinacije gibov, podaljšanja reakcijskega časa, ter s tem prispeva tako k zmanjšani učinkovitosti pri delu kot tudi k povečanemu tveganju za poškodbe pri delu. V ambulantah medicine dela opažajo, da so med zaposlenimi uporabniki konoplje pogosteje tisti, ki niso uspeli dokončati šolanja in pogosto menjavajo zaposlitve.

Uporaba konoplje zmanjšuje tudi psihofizične sposobnosti za vožnjo, kar poveča tveganje za prometne nezgode v prometu. Izkušnje drugih držav s spremembami zakonodaje v smeri lažjega dostopa do konoplje kažejo, da tovrstne spremembe povečajo prisotnost THC pri voznikih. To se je v nekaterih državah odrazilo s poslabšanjem prometne varnosti in povečanjem števila prometnih nezgod, tudi nezgod s smrtnim izidom (npr. v Koloradu). Tveganje za prometno nezgodo je pri vožnji pod vplivom THC približno 2- do 3-krat večje kot pri drugih voznikih, z višjimi koncentracijami THC se povečuje tudi tveganje za smrtne prometne nezgode. Za vožnjo pod vplivom konoplje je predvsem značilna zmanjšana sposobnost vzdrževanja stabilne lege vozila na cestišču, pojavljajo se težave pri spremljanju prometa v križiščih, težave pri upravljanju vozila pa se še posebej povečajo v zahtevnih okoliščinah. Skupina voznikov s posebej visokim tveganjem so mladi vozniki, saj poleg pomanjkanja voznških izkušenj pogosto napačno ocenjujejo, da je vožnja pod vplivom THC varna oziroma da so sposobni kompenzirati negativne vplive. Tveganje za poslabšanje prometne varnosti je toliko večje, če se hkrati ne izvajajo preventivni programi ozaveščanja o škodljivih učinkih rabe konoplje na vožnjo ter ni vzpostavljen učinkovit sistem zaznavanja in sankcioniranja vožnje pod vplivom THC.

Zaradi načrtovanja in sprejemanja prometne regulative kot tudi ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu se pojavlja vprašanje povezave med koncentracijo THC v krvi in tveganjem za prometno ali delovno nezgodo, vendar je povezava kompleksna, učinki pa individualni in odvisni od številnih dejavnikov. Zato zanesljiva in varna praktična mejna vrednost še ni bila opredeljena.

Poleg delovne populacije in voznikov pa tudi nas skrbita zdravje in prihodnost otrok in mladostnikov, ki bodo prav tako nekoč stopili na trg dela. Model, oblikovan na podlagi podatkov raziskave ESPAD, kaže, da so obeti, da bodo mladostniki posegli po konoplji, veliki, če živijo v okolju, za katerega menijo, da jim ne postavlja nobenih ovir pri dostopu do konoplje, če imajo starše, ki jih ne nadzirajo, če se družijo z vrstniki, med katerimi jih večina ali vsi kadijo konopljo, če pogosto kadijo cigarete, če pijejo alkoholne pijače. Ščiti pa jih izdelano prepričanje, da tudi poskusi in priložnostno kajenje konoplje predstavljajo tveganje za telesno zdravje ali kakšno drugo škodo. V Sloveniji smo po deležu dijakov, starih od 15 do 16 let, ki sodijo med uporabnike konoplje z visokim tveganjem, že zdaj v samem vrhu evropskih držav. Hkrati najmanjši delež te populacije v Sloveniji v primerjavi z drugimi evropskimi državami ocenjuje, da je redna raba konoplje tvegana, skoraj 50 odstotkov pa jih meni, da je konoplja lahko ali zelo lahko dostopna. To so vse podatki, ki kažejo na to, da jih ob legalizaciji ali deregulaciji konoplje za osebne namene ne bomo mogli zaščititi – tako kot jih nismo pred tobakom in alkoholom.

Zaradi z dokazi podprtih podatkov, ki jih tu povzemamo, Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa ostro nasprotuje kakršni koli obliki legalizacije ali deregulacije konoplje za osebno rabo.